

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

УДК 004.8:378:81'243

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19952951>

Сучасні тенденції застосування штучного інтелекту в навчанні іноземної мови в закладах вищої освіти

Андросюк Ганна Леонідівна,

асистент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0008-1750-0171>

Сидоренко Олена Анатоліївна,

кандидат філологічних наук, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-9794-9754>

Цепко Тетяна Анатоліївна,

старший викладач, Київський національний університет імені Тараса
Шевченка, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-3158-8137>

Прийнято: 14.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

***Анотація.** У сучасному освітньому просторі цифровізація навчання зумовлює активне впровадження технологій штучного інтелекту, що трансформують традиційні підходи до організації іноземномовної підготовки в закладах вищої освіти. Особливої ваги набуває питання поєднання технологічної ефективності з дотриманням принципів академічної доброчесності, що визначає необхідність комплексного осмислення процесу інтеграції інноваційних вирішень в освітній процес. **Мета статті** –*

обґрунтування сучасних тенденцій застосування штучного інтелекту в навчанні іноземних мов у закладах вищої освіти й визначення дидактичного потенціалу цих технологій з урахуванням вимог освітньої етики. **Методи дослідження** охоплюють аналіз і синтез наукових джерел, систематизацію підходів до використання штучного інтелекту в освітньому процесі, а також моделювання взаємозв'язків між технологічними, когнітивними й результативними компонентами навчання. У **результаті дослідження** визначено основні напрями застосування штучного інтелекту в іншомовній підготовці, зокрема як інструментів для персоналізації навчання, автоматизації зворотного зв'язку, ітеративних симуляцій та аналітики навчальних даних. Розроблено модель впливу інтелектуальних технологій на формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. Систематизовано ризики використання штучного інтелекту й узагальнено підхід до забезпечення балансу між ефективністю використання штучного інтелекту та принципами академічної етики. **Висновки.** Установлено, що ефективність штучного інтелекту має опосередкований характер і формується через взаємодію технологічних можливостей із педагогічними, методичними й дидактичними умовами їх застосування. Визначено перспективи подальших досліджень, пов'язані з розробленням методик інтеграції інтелектуальних систем у навчальний процес і формуванням культури відповідального використання цифрових технологій.

Ключові слова: персоналізоване навчання, інтелектуальні освітні системи, іншомовна комунікативна компетентність, цифрова педагогіка, академічна доброчесність, когнітивне залучення.

Current trends in the use of artificial intelligence in foreign language teaching in higher education institutions

Hanna Androsiuk,

Assistant, Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0008-1750-0171>

Olena Sydorenko,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Taras Shevchenko
National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-9794-9754>

Tetiana Tsepko,

Senior Lecturer, Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-3158-8137>

Abstract. *In the modern educational space, the digitalization of learning drives the active implementation of artificial intelligence technologies, transforming traditional approaches to organizing foreign language training in higher education institutions. The issue of combining technological efficiency with adherence to the principles of academic integrity is particularly important, as it underscores the need for a comprehensive understanding of the process of integrating innovative solutions into the educational process. The **purpose of the article** is to substantiate current trends in the use of artificial intelligence in teaching foreign languages at higher education institutions and to determine the didactic potential of these technologies, taking into account the requirements of educational ethics. The **research methods** include the analysis and synthesis of scientific sources, the systematization of approaches to the use of artificial intelligence in the educational process and the*

*modeling of the relationships between technological, cognitive and effective components of learning. As **a result of the study**, key areas of application of artificial intelligence in foreign language training were identified, in particular as tools for personalization of learning, automation of feedback, iterative simulations and analytics of educational data. A model of the influence of intelligent technologies on the formation of foreign language communicative competence of higher education applicants was developed. The risks of using artificial intelligence were systematized, and an approach to balancing its effectiveness with academic ethics was generalized. **Conclusions.** It has been established that the effectiveness of artificial intelligence is indirect and arises from the interaction of technological capabilities with pedagogical, methodological and didactic conditions of their application. Prospects for further research into developing methods for integrating intelligent systems into the educational process and fostering a culture of responsible use of digital technologies have been identified.*

Keywords: *personalized learning, intelligent educational systems, foreign language communicative competence, digital pedagogy, academic integrity, cognitive engagement.*

Постановка проблеми. На нинішньому етапі вища освіта інтенсивно впроваджує цифрові технології, серед яких особливе місце посідають системи штучного інтелекту (ШІ). Їх використання в навчанні іноземних мов відкриває нові можливості для персоналізації освітнього процесу, підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу й розвитку комунікативних навичок студентів. Водночас така трансформація супроводжується низкою суперечностей, зокрема між зростанням технологічного потенціалу освітнього середовища та недостатнім рівнем його педагогічного й етичного осмислення.

Проблема полягає у відсутності цілісного підходу до інтеграції ШІ в процес навчання іноземних мов, що поєднував би дидактичну ефективність із

дотриманням принципів академічної доброчесності. З одного боку, інтелектуальні системи здатні істотно оптимізувати навчальну діяльність, а з іншого – створюють ризики формального засвоєння знань, зниження рівня самостійності студентів і порушення етичних норм.

Зв'язок цієї проблеми з важливими науковими й практичними завданнями полягає в необхідності розроблення теоретико-методичних засад використання ІІІ в іншомовній освіті, що відповідали б сучасним вимогам цифрової трансформації та забезпечували б якість освітніх результатів. Розв'язання цієї проблеми має безпосереднє значення для вдосконалення освітніх практик, підвищення ефективності підготовки фахівців і формування культури відповідального використання цифрових технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений огляд наукових джерел засвідчує багатовимірність проблематики застосування ІІІ в навчанні іноземних мов у закладах вищої освіти й дозволяє окреслити як трансформаційні зміни в дидактичних підходах, так і когнітивно-результативні та етичні аспекти цього процесу. Узагальнення сучасних досліджень дає змогу системно осмислити потенціал інтелектуальних технологій і визначити ключові напрями їх інтеграції в освітній процес.

Так, С. С. Кочергіна, А. Р. Давидюк та Г. В. Різак [1] акцентують на трансформації викладацької діяльності в умовах інтеграції інструментів ІІІ, обґрунтовуючи зміну ролі викладача від транслятора знань до фасилітатора навчального процесу. Автори О. О. Сергієнко, Т. В. Пастушенко та О. Ю. Бойко [2] аналізують інтеграцію технологій ІІІ в методику навчання англійської мови, підкреслюючи їхній вплив на оновлення дидактичних підходів і появу нових педагогічних викликів. Зі свого боку І. М. Романишин, Т. В. Чухно та Н. В. Фийса [3] досліджують трансформацію методів навчання у вищій школі, зокрема визначаючи перспективи використання ІІІ як інструменту підвищення ефективності освітнього процесу.

Науковці А. В. Бондар, О. М. Самар і Н. М. Фурманчук [4] розглядають ІІІ як ефективний інструмент викладання іноземних мов, акцентуючи на його здатності забезпечувати інтерактивність та адаптивність навчання. Учені А. Брутман і Т. Наумчук [5] аналізують використання ІІІ в професійно орієнтованому навчанні іноземної мови, що дозволяє розширити можливості формування фахової комунікативної компетентності. О. Зубенко [6] узагальнює потенціал ІІІ у вивченні іноземних мов, підкреслюючи його роль у персоналізації навчального процесу.

Дослідники Н. В. Рибіна (N. V. Rybina), Н. Є. Кошіль (N. Ye. Koshil) та О. С. Гирила (O. S. Hyryla) [7] зосереджують увагу на використанні ІІІ в перекладі під час викладання англійської мови, окреслюючи як можливості, так і виклики, пов'язані з точністю й автономністю навчальної діяльності студентів. Водночас Є. В. Тягнирядно та співавтори [8] здійснюють порівняльний аналіз моделей дистанційної освіти, що дозволяє розглядати ІІІ як складник цифрового освітнього середовища. Зі свого боку Н. Красножон та співавтори (N. Krasnozhon et al.) [9] досліджують трансформаційні процеси у сфері освіти в умовах європейського досвіду, що створює ширший контекст для впровадження інтелектуальних технологій. Цифрове середовище вищої освіти аналізують С. Човрій (S. Chovriy), А. Гавриленко (A. Havrylenko), М. Костолович (M. Kostolovych), О. Деркач (O. Derkach) і Т. Гребенюк (T. Hrebenuk) [10], підкреслюючи його роль у забезпеченні якості підготовки фахівців.

В іншій статті С. Човрій та співавтори (S. Chovriy et al.) [11] розглядають інтерактивні методи навчання, що корелює з використанням ІІІ як інструменту активізації навчальної діяльності. Тоді як О. Завацкі-Ріхтер (O. Zawacki-Richter), В. І. Марін (V. I. Marín), М. Бонд (M. Bond) і Ф. Гувернер (F. Gouverneur) [12] у системному огляді досліджень із застосування ІІІ у вищій освіті окреслюють основні напрями його використання й підкреслюють

недостатню залученість педагогів до процесу впровадження технологій. Учені А. А. Акінсемолю (A. A. Akinsemolu) та Г. Оньєака (H. Onyeaka) [13] акцентують на трансформаційному потенціалі ІІІ в навчанні мов, водночас наголошуючи на необхідності врахування етичних аспектів його використання.

Автори А. Аль Сіам (A. Al Siam), М. Алазаб (M. Alazab), А. Аваджан (A. Awajan), Н. Фарукі (N. Faruqi) [14], хоча і досліджують застосування ІІІ у сфері кібербезпеки, надають важливі узагальнення щодо перспектив розвитку інтелектуальних технологій, що релевантно для освітнього контексту. Науковець М. Г. Бао (M. H. Bao) [15] аналізує використання мовленнєвих ІІІ-технологій для зниження рівня тривожності під час вивчення іноземної мови, що підкреслює їхній вплив на емоційно-когнітивний компонент навчання. Чат-боти як партнерів у мовній взаємодії, що сприяє розвитку комунікативних навичок студентів, розглядають Х. Бельда-Медіна (J. Belda-Medina) і Х. Р. Кальво-Феррер (J. R. Calvo-Ferrer) [16]. Системний же огляд застосування ІІІ в міждисциплінарному навчанні, визначаючи його ролі, контексти використання та впливи на освітні результати, здійснюють К. Цай (C. Cai), Г. Чжу (G. Zhu) та М. Ма (M. Ma) [17].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень, присвячених використанню ІІІ в освіті, низка важливих аспектів цієї проблеми залишається недостатньо розробленою.

Передусім відсутня узгоджена систематизація сучасних тенденцій застосування ІІІ саме у сфері іншомовної підготовки в закладах вищої освіти. Наявні дослідження переважно зосереджені на окремих інструментах або технологіях, не формуючи цілісного бачення трансформаційних процесів. Недостатньо досліджене питання механізмів впливу інтелектуальних технологій на когнітивну діяльність студентів і формування іншомовної комунікативної компетентності. Більшість наукових праць обмежується

описом функціональних можливостей ІІІ, не розкриваючи внутрішніх зв'язків між технологічними засобами й навчальними результатами. Окремої уваги потребує проблема забезпечення академічної доброчесності в умовах використання генеративних моделей ІІІ. Відсутність чітких методичних рекомендацій і критеріїв оцінювання результатів навчальної діяльності в таких умовах зумовлює ризики зниження якості освіти.

Причини недостатньої розробленості зазначених аспектів – швидкий розвиток технологій ІІІ, який випереджає темпи їх теоретичного осмислення, а також міждисциплінарний характер проблеми, що ускладнює формування єдиного підходу.

Формулювання цілей статті (поставлення завдання). Мета дослідження – комплексне обґрунтування сучасних тенденцій застосування ІІІ в навчанні іноземних мов у закладах вищої освіти та визначення умов його ефективного й етично виваженого використання.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

1. Визначити й систематизувати сучасні тенденції застосування ІІІ в навчанні іноземних мов у закладах вищої освіти з урахуванням їхнього дидактичного потенціалу.
2. Проаналізувати вплив інтелектуальних технологій на формування іншомовної комунікативної компетентності, зокрема через дослідження їхнього впливу на когнітивні процеси студентів.
3. Обґрунтувати принципи етичного використання ІІІ в освітньому процесі з урахуванням вимог академічної доброчесності й визначити шляхи мінімізації потенційних ризиків.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах цифрової трансформації освіти застосування ІІІ в навчанні іноземних мов набуває системного характеру й інтегрується в усі компоненти освітнього процесу. Інтелектуальні технології змінюють способи організації навчальної

діяльності, характер взаємодії між її учасниками й механізми досягнення освітніх результатів, водночас актуалізуючи питання забезпечення якості навчання та збереження його суб'єктного характеру.

Як засвідчують сучасні дослідження, упровадження ІІІ сприяє переходу до персоналізованих та адаптивних моделей навчання, а також трансформації ролі викладача й посиленню значущості цифрового освітнього середовища [1; 2]. Крім того, інтелектуальні технології впливають на когнітивні процеси студентів, що безпосередньо позначається на формуванні іншомовної комунікативної компетентності [17, с. 9641].

Узагальнення наукових підходів дає підстави розглядати використання ІІІ як чинник комплексної трансформації іншомовної освіти, що охоплює технологічний, дидактичний і когнітивний виміри. Відповідно доцільно системно представити основні тенденції застосування ІІІ, що дозволяє окреслити їхній дидактичний потенціал та освітній ефект (табл. 1).

Таблиця 1

Сучасні тенденції застосування ІІІ в навчанні іноземних мов

Тенденція	Інструменти ІІІ	Дидактична функція	Освітній ефект
Персоналізація навчання	ChatGPT, Duolingo	Адаптація змісту й темпу навчання	Індивідуалізація освітньої траєкторії
Автоматизований зворотний зв'язок	Grammarly	Миттєва корекція помилок	Підвищення точності мовлення
Інтерактивні симуляції	ІІІ-чатботи, віртуальні співрозмовники	Моделювання комунікативних ситуацій	Розвиток мовленнєвої компетентності
Аналітика навчальних даних	Learning analytics-системи	Відстеження прогресу	Оптимізація навчального процесу
Генерація навчального контенту	Генеративні моделі ІІІ	Створення завдань і матеріалів	Розширення дидактичного ресурсу

Джерело: сформовано авторами на основі [4, с. 133; 6, с. 80; 12]

Систематизація сучасних тенденцій застосування ІІІ в навчанні іноземних мов дозволяє констатувати не лише розширення сфер його застосування, але і якісну зміну їхнього функціонального статусу в освітньому процесі. Зокрема, встановлено, що ІІІ поступово трансформується з допоміжного інструменту в структуроутворювальний елемент цифрового освітнього середовища, який визначає логіку організації навчальної діяльності.

Виявлені тенденції засвідчують, що основні напрями інтеграції ІІІ в іншомовній освіті – персоналізація навчання, автоматизація зворотного зв'язку й посилення інтерактивного складника, що у своїй сукупності забезпечує підвищення рівня когнітивного залучення студентів. Водночас інтеграція аналітики навчальних даних і генеративних можливостей ІІІ створює передумови для переходу до прогностично-адаптивних моделей навчання, орієнтованих на індивідуальні освітні потреби здобувачів освіти.

Важливо те, що зазначені тенденції відображають зміну характеру дидактичної взаємодії – від лінійного передання знань до динамічної, багаторівневої взаємодії між студентом, викладачем і цифровим середовищем. Саме це дозволяє розглядати ІІІ як чинник, що не лише оптимізує навчальний процес, але й трансформує саму природу навчання, надаючи йому гнучкішого, адаптивнішого та контекстно чутливішого характеру.

Отримані результати створюють концептуальне підґрунтя для подальшого аналізу механізмів впливу інтелектуальних технологій на когнітивні процеси й навчальні результати здобувачів освіти, що потребує переходу від описового рівня до моделювання причинно-наслідкових зв'язків.

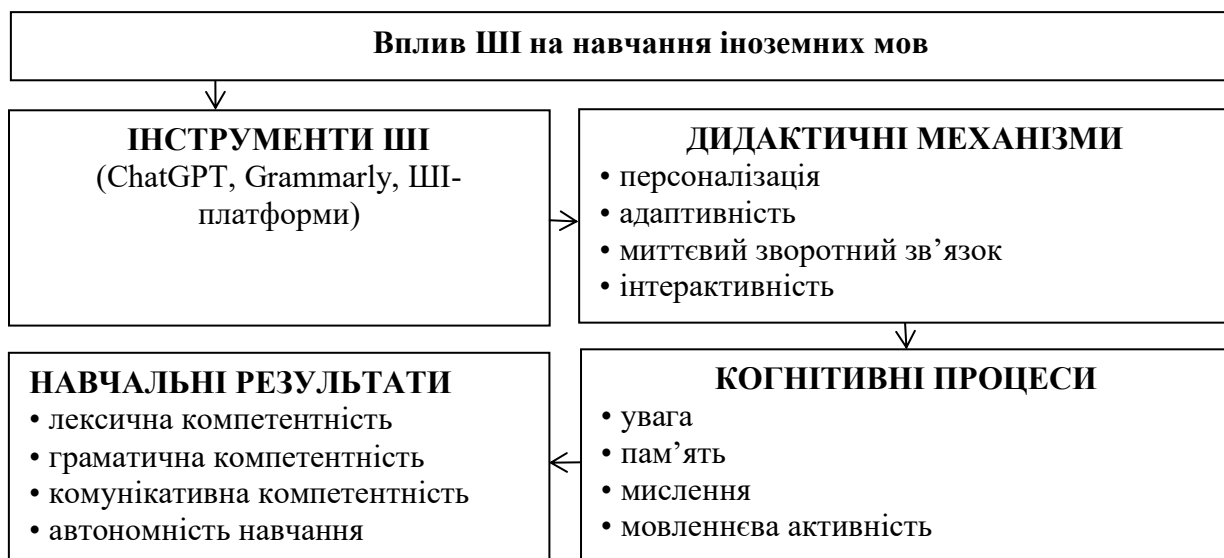
Актуалізація ІІІ в освітньому процесі зумовлює необхідність переходу від фіксації окремих тенденцій до аналізу механізмів їх реалізації, зокрема впливу інтелектуальних технологій на пізнавальну діяльність студентів і досягнення навчальних результатів. Як засвідчують сучасні дослідження,

інтеграція ІІІ в навчання іноземних мов сприяє трансформації когнітивних стратегій, зокрема через розвиток адаптивного навчання й індивідуалізацію освітнього досвіду [3; 17, с. 9642]. Водночас ефективність застосування ІІІ визначається не лише його технологічними можливостями, але й характером взаємодії з користувачем, що передбачає активізацію мислення, уваги та мовленнєвої діяльності студентів. У цьому розумінні вплив ІІІ на навчальні результати має опосередкований характер і реалізується через зміну когнітивних процесів та навчальної поведінки здобувачів освіти.

З огляду на це, доцільно змоделювати структурні зв'язки між інструментами ІІІ, дидактичними механізмами їх використання, когнітивними процесами студентів і кінцевими результатами навчання (рис. 1). Такий підхід дозволяє не лише узагальнити наявні теоретичні положення, але й представити цілісне бачення впливу ІІІ на формування іншомовної комунікативної компетентності.

Рисунок 1

Модель впливу ІІІ на навчання іноземних мов

Джерело: сформовано авторами на основі [2; 3; 5, с. 211; 13, с. 148]

Запропонована модель дозволяє концептуалізувати вплив ІІІ на навчання іноземних мов як багаторівневий процес, де основна ланка цього впливу – саме когнітивні процеси, які трансформуються під впливом адаптивності, персоналізації й інтерактивності навчального середовища.

На відміну від традиційних підходів, де технології виконують допоміжну функцію, у межах запропонованої моделі ІІІ постає як активний чинник організації пізнавальної діяльності, що визначає характер взаємодії студента з навчальним матеріалом. Це дозволяє розглядати освітній процес як динамічну систему, у якій результати навчання – наслідок не прямого впливу технологій, а їхньої опосередкованої дії через когнітивні структури.

Особливої уваги заслуговує те, що модель фіксує перехід від репродуктивних до продуктивних форм навчальної діяльності, у яких студент – активний суб'єкт пізнання. Водночас досягнення позитивного освітнього ефекту можливе лише за умови педагогічно доцільного використання інтелектуальних технологій, що передбачає їх інтеграцію в структуру навчального процесу з урахуванням дидактичних цілей. Отже, запропонована модель не лише пояснює механізми впливу ІІІ на результати навчання, але й окреслює умови його ефективного застосування.

Разом із розширенням дидактичного потенціалу ІІІ зростає також складність його впливу на освітній процес, що зумовлює необхідність критичного осмислення не лише переваг, але й потенційних ризиків його використання. Як свідчать сучасні дослідження, інтеграція інтелектуальних технологій у навчання іноземних мов може супроводжуватися зміщенням акцентів із процесу засвоєння знань на отримання готового результату, що створює загрозу зниження рівня пізнавальної активності студентів [7, с. 87].

Водночас використання генеративних моделей ІІІ актуалізує проблему академічної доброчесності, оскільки межі між самостійною й автоматизованою діяльністю стають дедалі менш чіткими. Використання

генеративних моделей, здатних створювати тексти, відповіді й навчальні матеріали, з одного боку, розширює дидактичні можливості та сприяє оптимізації навчальної діяльності, а з іншого – створює ризики зниження рівня самостійності студентів. Крім того, неконтрольоване використання ШІ може призводити до формалізації навчального процесу й утрати його особистісно орієнтованого характеру [6, с. 81; 15, с. 28].

Саме тому особливої ваги набуває необхідність визначення балансу між ефективністю застосування ШІ й дотриманням етичних норм освітньої діяльності. Такий баланс передбачає не лише обмеження використання технологій, але й формування культури їх відповідального застосування, що охоплює розвиток критичного мислення та усвідомлення меж допустимого використання ШІ. З огляду на це доцільно узагальнити основні сфери застосування ШІ, пов'язані з ними ризики й відповідні регулятивні практики, що забезпечують дотримання принципів академічної доброчесності в освітньому процесі (табл. 2).

Таблиця 2

Ризики й практики забезпечення академічної доброчесності під час використання ШІ в іншомовній освіті

Сфера застосування ШІ	Потенційний ризик	Порушення доброчесності	Рекомендована практика
Генерація текстів	Надмірна залежність	Плагіат	Використання з посиланням і критичним аналізом
Виконання завдань	Заміщення навчальної діяльності	Академічна нечесність	Часткова інтеграція ШІ як допоміжного інструменту
Переклад і редагування	Утрата мовної автономії	Несамостійність	Комбінування з власною роботою
Оцінювання	Автоматизація без контролю	Формалізація оцінювання	Педагогічна верифікація результатів

Джерело: сформовано авторами на основі [4, с. 133; 7, с. 88; 13, с. 150]

Представлені дані дозволяють констатувати, що етичний вимір використання інтелектуальних технологій – невіддільний складник їхньої

дидактичної ефективності. Адже найвразливіші до порушень академічної доброчесності ті види навчальної діяльності, у яких ІІІ здатний повністю або частково заміщувати когнітивні зусилля студента.

У сучасних умовах ризику, що пов'язані з генерацією текстів, автоматизованим виконанням завдань і використанням перекладацьких інструментів, набувають системного характеру й потребують не фрагментарного, а комплексного педагогічного регулювання. Водночас запропоновані практики дозволяють мінімізувати виявлені ризики завдяки інтеграції принципів прозорості, критичного осмислення й педагогічного супроводу використання ІІІ.

Варто зазначити, що ефективність застосування інтелектуальних технологій безпосередньо залежить від рівня сформованості в студентів навичок їх відповідального використання. Відповідно це дозволяє розглядати академічну доброчесність не лише як нормативну вимогу, але і як когнітивно-ціннісну установку, що визначає якість навчальної діяльності. Отже, забезпечення балансу між ефективністю використання ІІІ й дотриманням етичних норм – найважливіша умова його інтеграції в освітній процес, що логічно підводить до узагальнення цієї взаємозалежності на концептуальному рівні. Сучасні освітні практики потребують переходу до усвідомленого використання ІІІ, що передбачає поєднання технологічних можливостей із розвитком критичного мислення й навчальної автономії студентів [5, с. 211; 16]. Водночас важливо враховувати те, що ефективність інтелектуальних технологій безпосередньо залежить від здатності користувачів контролювати процес їх застосування й інтерпретувати отримані результати.

Отже, проблема використання ІІІ в навчанні іноземних мов виходить за межі окремих дидактичних вирішень і набуває характеру системного педагогічного виклику. Ідеться не лише про визначення ефективних способів інтеграції інтелектуальних технологій, але й про формування цілісної моделі

їх використання, яка б урахувала як освітні результати, так і етичні обмеження.

З огляду на це виникає потреба в концептуалізації співвідношення між технологічною доцільністю й етичністю застосування інтелектуальних систем як взаємопов'язаних складників освітнього процесу (рис. 2). Такий підхід дозволяє розглядати використання ШІ не лише як інструмент оптимізації навчального процесу, але і як чинник, що впливає на формування ціннісних орієнтацій та поведінкових стратегій студентів.

Рисунок 2

Концептуальна модель балансу ефективності й академічної доброчесності використання ШІ в іншомовній освіті

Джерело: сформовано авторами на основі [5, с. 212; 8; 11; 13, с. 152; 16]

Запропонована модель балансу між ефективністю й етичністю використання ІІІ дозволяє представити логіку його результативного застосування в іншомовній освіті. Як можна побачити, взаємодія ефективності й академічної доброчесності має нелінійний характер і може проявлятися як три функціональні зони: ризикова, оптимальна та обмежувальна.

Ризикова зона характеризується домінуванням технологічної ефективності завдяки зниженню рівня осмислення навчальної діяльності, наслідком чого є надмірна залежність від автоматизованої генерації результатів, заміщення навчальної активності й зниження когнітивного залучення студентів. Обмежувальна зона, навпаки, відображає пріоритетність академічної доброчесності завдяки мінімізації використання інтелектуальних технологій, що може призводити до втрати дидактичних переваг ІІІ й зниження адаптивності навчального процесу. Оптимальна зона визначається як балансувальний простір педагогічно керованого використання ІІІ, у якому поєднуються критичне осмислення результатів, інтеграція інтелектуальних технологій як допоміжного інструменту й збереження активної суб'єктної позиції студента. Саме в межах цієї зони реалізується узгодження технологічної ефективності з вимогами академічної доброчесності.

Модель дозволяє виокремити чинники досягнення балансу, до яких належать педагогічне регулювання освітнього процесу, цифрова грамотність викладачів і здобувачів, розвиток критичного мислення та прозорість використання ІІІ. Ці чинники виконують функцію регуляторних механізмів переходу між зонами й забезпечують стабілізацію оптимального рівня використання інтелектуальних технологій.

Отже, результати моделювання свідчать, що ефективна інтеграція ІІІ в навчання іноземних мов можлива лише за умов підтримання динамічного балансу між технологічними можливостями й етичними регуляторами. Це дозволяє розглядати запропоновану модель як концептуальне підґрунтя для

подальшого розвитку цифрової педагогіки, орієнтованої на формування відповідального й усвідомленого використання інтелектуальних технологій в освіті.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що використання ІІІ в навчанні іноземних мов у закладах вищої освіти – один із основних чинників трансформації сучасного освітнього процесу. Систематизація сучасних тенденцій засвідчила перехід від фрагментарного використання цифрових інструментів до їх упровадження в усі ланки освітнього процесу, що забезпечує персоналізацію навчання, оперативний зворотний зв'язок і розширення дидактичних можливостей.

Аналіз впливу ІІІ дозволив дійти висновку, що його ефективність зумовлена здатністю активізувати когнітивні процеси студентів, що зі свого боку сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетентності й розвитку навчальної автономії. Водночас доведено, що позитивний ефект досягається лише за умови педагогічно доцільної організації освітнього процесу. Запропонована модель дозволила конкретизувати механізм опосередкованого впливу інтелектуальних технологій на освітні результати через систему дидактичних і когнітивних посередників.

Етичні засади використання ІІІ вказують на необхідність дотримання балансу між технологічною ефективністю та принципами академічної доброчесності. Установлено, що впровадження інтелектуальних систем без належного регулювання може призводити до зниження рівня самостійності студентів і формалізації навчальної діяльності. Систематизація ризиків і практик забезпечення академічної доброчесності дозволила конкретизувати прикладні механізми мінімізації зазначених загроз у процесі використання ІІІ. Узагальнена модель балансу ефективності й етичності використання ІІІ продемонструвала, що оптимальний освітній результат досягається за умов їх

узгодженого поєднання для збереження суб'єктної позиції студента та підвищення якості навчальних результатів.

Отже, поєднання прикладного та концептуального рівнів аналізу дозволило цілісно обґрунтувати умови ефективного й етично виваженого використання ІІІ в іншомовній освіті. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням методичних моделей інтеграції ІІІ в іншомовну освіту, а також із визначенням критеріїв оцінювання навчальних результатів в умовах використання інтелектуальних технологій і дослідженням механізмів формування культури відповідального використання ІІІ в академічному середовищі.

Список використаних джерел

1. Кочергіна С. С., Давидюк А. Р., Різак Г. В. Трансформація викладацької діяльності в умовах інтеграції інструментів ІІІ в освітній процес закладів вищої освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. № 27. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18622567>.

2. Сергієнко О. О., Пастушенко Т. В., Бойко О. Ю. Інтеграція технологій штучного інтелекту в методику навчання англійської мови: трансформація дидактичних підходів і сучасні педагогічні виклики. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 24. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17676226>.

3. Романишин І. М., Чухно Т. В., Фийса Н. В. Трансформація методів навчання й викладання англійської мови у вищій школі: використання штучного інтелекту, аналіз впливу, перспективи. *Академічні візії*. 2023. № 24. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10023920>.

4. Бондар А. В., Самар О. М., Фурманчук Н. М. Особливості використання штучного інтелекту як ефективного інструменту викладання

іноземних мов. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. № 214. С. 133–137. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-133-137>.

5. Брутман А., Наумчук Т. Штучний інтелект на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти. *Сучасні дослідження з іноземної філології: збірник наукових праць*. 2023. № 1 (23). С. 211–219. DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2023.23.211-218>.

6. Зубенко О. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 2, № 27. С. 80–85. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.15>.

7. Rybina N. V., Koshil N. Ye., Hyryla O. S. Artificial intelligence and translation in English language teaching: opportunities and challenges. *Медична освіта*. 2025. № 2. С. 87–91. DOI: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2025.2.15494>.

8. Тягнирядно Є. В., Абрамов А. П., Різак Г. В. Порівняльний аналіз моделей дистанційної освіти в європейських та українських університетах. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. № 28. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19177509>.

9. Krasnozhon N., Lytvynska S., Senchylo-Tatlilioglu N., Revenko V., Salata H. Development of education and science in the historical industry in the conditions of transformations: experience of EU countries. *Revista on line de Política e Gestão Educacional*. 2022. Vol. 26, № 1. e022007. DOI: <https://doi.org/10.22633/rpge.v26i00.16084>.

10. Chovriy S., Havrylenko A., Kostolovych M., Derkach O., Hrebenyk T. Diseñar el entorno digital de la educación superior para la formación de calidad de especialistas. *Revista Eduweb*. 2025. Vol. 19, № 3. P. 284–302. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2025.19.03.18>.

11. Chovriy S., Sotska H., Tiahur V., Kibich D., Du J., Cherkasov V. Aplicación de métodos y tecnologías interactivas en la enseñanza de disciplinas

artísticas. *Revista Conrado*. 2025. Vol. 21, № 105. e4422. URL: <https://conrado.ucf.edu.cu/index.php/conrado/article/view/4422> (дата звернення: 20.02.2026).

12. Zawacki-Richter O., Marín V. I., Bond M., Gouverneur F. Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2019. Vol. 16. 39. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>.

13. Akinsemolu A. A., Onyeaka H. The role of artificial intelligence in transforming language learning: opportunities and ethical considerations. *Journal of Language and Education*. 2025. Vol. 11, № 1. P. 148–152. DOI: <https://doi.org/10.17323/jle.2025.22118>.

14. Al Siam A., Alazab M., Awajan A., Faruqi N. A comprehensive review of AI's current impact and future prospects in cybersecurity. *IEEE access: practical innovations, open solutions*. 2025. Vol. 13. P. 14029–14050. DOI: <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2025.3528114>.

15. Bao M. H. Can home use of speech-enabled artificial intelligence mitigate foreign language anxiety – investigation of a concept. *Arab World English Journal*. 2019. Vol. 5. P. 28–40. DOI: <https://doi.org/10.24093/awej/call5.3>.

16. Belda-Medina J., Calvo-Ferrer J. R. Using chatbots as AI conversational partners in language learning. *Applied Sciences (Basel, Switzerland)*. 2022. Vol. 12, № 17. 8427. DOI: <https://doi.org/10.3390/app12178427>.

17. Cai C., Zhu G., Ma M. A systemic review of AI for interdisciplinary learning: application contexts, roles, and influences. *Education and Information Technologies*. 2025. Vol. 30, № 7. P. 9641–9687. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-024-13193-x>.